

за складовими професійної компетентності з використанням якісної шкали. Певний сенс мало б порівняння якості їхніх компетенцій з усіх стоматологічних дисциплін, що дало б можливість верифікувати їхню об'єктивність на різних кафедрах і цілеспрямованіше працювати над розвитком цих компонент у конкретного студента.

Сучасна вища освіта зазнає змін, пов'язаних із прийняттям нових державних стандартів. Технічне оновлення, комп'ютеризація й розширення комунікативних каналів і потоків у сфері виробництва, освіти й науки супроводжуються зміною суспільних потреб щодо рівня і якості професіоналізму сучасних працівників. Якщо раніше засвоєних у ЗВО знань було достатньо для 20–25 років успішної практичної професійної діяльності, то натеper оптимальний термін їхньої ефективності становить максимум 5-7 років, а в галузях, що визначають науково-технічний прогрес, – майже вдвічі менше [4]. Це підтверджує необхідність упровадження нових методологій професійної підготовки.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що на кафедрах стоматологічного профілю необхідно активізувати роботу, спрямовану на підвищення педагогічної майстерності викладачів з урахуванням сучасної парадигми медичної освіти в ЗВО України.

Список використаної літератури

1. Кульбашна Я.А. Концептуальні основи формування професійної компетентності майбутніх фахівців у галузі стоматології [Електронний ресурс] / Я.А. Кульбашна // Освітологічний дискурс. – 2014. – № 2. – С. 86–96. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/osdys_2014_2_11.pdf.
2. Кульбашна Я.А. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців із стоматології: теоретичні й методичні основи: монографія / Я.А. Кульбашна. – К.: ВПП «Компас», 2014. – 416 с.
3. Наказ МОЗ України «Про затвердження Концепції розвитку вищої медичної освіти в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua/view.php?id=12141>.
4. Хоменко К. П. Формування професійної компетентності майбутніх лікарів в університетах Польщі (1990–2015) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / К. П. Хоменко. – К., 2017. – 20 с.

ЩОДО АКТУАЛЬНОСТІ ЗНАТЬ ОСНОВ МЕНЕДЖМЕНТУ ДЛЯ КЕРІВНИКА МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Голованова І.А., Краснова О.І., Плужникова Т. В., Товстяк М.М., Краснов О.Г.

Українська медична стоматологічна академія

Викладено основні питання організації підвищення кваліфікації фахівців, керівників та інших управлінських кадрів системи охорони здоров'я, показано роль володіння керівниками медичного закладу основами менеджменту в умовах реформування.

Ключові слова: сфера охорони здоров'я, післядипломна освіта, курсанти, основи менеджменту, керівник медичного закладу.

The article outlines the main issues of the organization of advanced training of specialists, managers and other managerial personnel of the health care system, shows the role of ownership of the medical institution managers in the basics of management in the context of reform.

Keywords: health care, postgraduate education, cadets, management fundamentals, head of medical institution.

У період реформування завданнями управлінців системи охорони здоров'я стає не тільки збереження здоров'я нації, а й забезпечення ефективного функціонування й успішності лікувальних закладів. Заклади охорони здоров'я – це складна соціально-економічна система з матеріальними, фінансовими, трудовими ресурсами, і для її ефективного функціонування потрібне адекватне управління [1]. У нових умовах господарювання ефективна діяльність закладу охорони здоров'я особливо залежить від професіоналізму його керівника [5]. За недостатньої кількості фінансових ресурсів і нових високоякісних медичних технологій виникає необхідність володіння керівниками цілим комплексом знань і вмінь у сфері менеджменту. Наявність конкуренції на ринку охорони здоров'я потребує від кожного керівника медичного закладу вміння приймати науково обґрунтовані управлінські рішення, тому знання блоків комплексу проблем науки управління має велике практичне значення.

У сучасній вітчизняній системі охорони здоров'я відчутний дефіцит управлінців, які були рушійною силою розвитку як усієї галузі в цілому, так і окремих її підрозділів чи закладів зокрема. Ринкові відносини, які торкнулися і галузі охорони здоров'я, зумовлюють нагальну потребу в модернізації підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації керівників закладів охорони здоров'я та створенні команди професіоналів-управлінців медичної галузі. Підготовка для системи охорони здоров'я не лише лікаря, а й професійного менеджера потребує глибоких знань основ менеджменту.

В умовах постійних змін у системі охорони здоров'я дії керівника лікувального закладу мають бути орієнтовані на відносини в умовах ринкової економіки та спрямовані на свідоме управління закладом за допомогою науково обґрунтованих засобів регулювання, які сприятимуть ефективному функціонуванню лікувального закладу під дією різних зовнішніх чинників [3]. Реформування системи охорони здоров'я та її пристосування до ринкових умов вимагають від кожного лікаря вміння оцінювати діяльність медичного закладу, розробляти й обґрунтовувати перспективність планів його розвитку. У розробці комплексної програми розвитку лікувального закладу сучасний керівник має правильно визначити мету закладу, систему завдань, показники, що характеризуватимуть успішність досягнення мети, ресурсний потенціал забезпечення управління процесом виконання завдань, контроль за виконанням програми, аналіз виконання програми, заходи коригування. Ефективний менеджмент передбачає постійне вимірювання результатів діяльності, їхній аналіз та оцінку. За таких умов заклад охорони здоров'я стає інноваційним медичним закладом.

Керівник медичного закладу має вміння приймати різні види управлінських рішень і володіти технологією процесу управління, основами комплексного управління персоналом і психологічними методами управління у створенні мотиваційного механізму поведінки колективу, технологією роботи з інформацією і принципами медичного маркетингу; вміння розв'язувати проблеми в умовах зміни принципів господарювання та ринкових відносин із застосуванням економічних методів управління [3].

У медичних закладах України всі медичні й адміністративні функції виконує головний лікар, натомість у багатьох розвинених країнах світу цей величезний масив роботи виконують два фахівці: ключові адміністративні питання вирішує генеральний директор, а медичний директор опікується всіма медичними процесами лікувального закладу і займається винятково питаннями медицини: розробкою і впровадженням системи безперервного вдосконалення якості послуг у медичному закладі; координацією зовнішньої та внутрішньої взаємодії підрозділів закладу охорони здоров'я; організацією безперервного професійного розвитку медичного персоналу; впровадженням сучасних методів діагностики і лікування; оцінкою якості надання медичної допомоги тощо. З 2019 року такий механізм планується запустити і в Україні. З міжнародними партнерами вже підготовлено проект змін до довідника медичних професій. У ньому пропонується ввести нову посаду медичного директора; виокремити функції директора і медичного директора; ввести критерії для керівників закладів охорони здоров'я національного, обласного і районного рівнів; визначити освітні вимоги до директора, робота якого не пов'язана з організацією лікувального процесу [2]. Основне завдання проекту – вдосконалити систему управління охорони здоров'я в умовах реформування. Згідно з цим проектом керівник закладу охорони здоров'я – це директор, який виконуватиме тільки управлінські функції та займатиметься адміністративною роботою, господарсько-виробничими процесами і фінансово-економічною діяльністю закладу; він має розробляти стратегічні плани, формувати бюджет лікувального закладу, аналізувати економічну ефективність. Усі медичні функції виконуватиме медичний директор. Також указано, що обіймати посаду директора на конкурсній основі може претендент із гуманітарною освітою, правознавець, економіст, лікар, управлінець. З 2022 року претенденти, які не мають управлінської або менеджерської освіти в галузі знань „Управління та адміністрування” або „Публічне управління та адміністрування”, муситимуть додатково здобути її.

Серед напрямів підготовки нового типу управлінця лікувальним закладом – організація навчально-методичної роботи на курсах підвищення кваліфікації в системі медичної післядипломної освіти [4]. Заклади післядипломної освіти у своїй роботі запроваджують програми підвищення кваліфікації, спрямовані на поглиблення, розширення й оновлення професійних знань і вмінь спеціалістів відповідно до сучасних досягнень науки і техніки та вимог ринку. Організатори охорони здоров'я навчаються на курсах тематичного удосконалення, підвищують кваліфікацію на передатестаційних циклах.

На кафедрі соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я Української медичної стоматологічної академії під час післядипломної освіти регулярно навчаються слухачі-курсанти за напрямом „Організація та управління закладом охорони здоров'я”. Для вдосконалення управлінських навичок і знань з основ менеджменту в процесі навчання розглядаються такі теми як фінансовий менеджмент, правові основи менеджменту, економічні основи менеджменту. Слухачі-курсанти опановують навички аналізу фінансового стану медичного закладу, ефективності використання ресурсів медичного закладу і його фінансових активів, аналізують показники фінансової стабільності та платоспроможності.

Головне завдання керівника медичного закладу – забезпечити ефективне використання трудового потенціалу для досягнення цілей закладу. Велике значення має форма спілкування керівника зі своїми підлеглими. Сучасний керівник у сфері охорони здоров'я мусить бути не лише адміністратором, а й лідером колективу. Саме тому він має не тільки відчувати, чим живе його колектив, а й чітко розуміти професійні потреби кожного. Для поглиблення знань з основ культури управління персоналом під час післядипломної освіти зі слухачами-курсантами розглядаються такі теми як технологія управління персоналом, психологічна оцінка особистості; обговорюються можливі конфліктні ситуації в колективі та шляхи їх розв'язання. Керівник має вміння радитися з колегами, щоб прийняти правильне рішення, розраховуючи, якщо потрібно, і на консенсус.

Отже, одним із провідних напрямів діяльності державних органів має стати підготовка відповідних спеціалістів для роботи у сфері охорони здоров'я. Для ефективного функціонування системи охорони здоров'я необхідні професіонали, здатні глибоко розуміти проблеми і ключові тенденції розвитку системи охорони здоров'я. Доцільно створити нову систему підбору і підготовки керівних кадрів, яка б ураховувала стратегії, орієнтовані на ефективність системи охорони здоров'я. Професіоналізм керівника полягає в наявності знань і навичок у сфері менеджменту, маркетингу й організації виробництва, здатності до роботи з людьми в умовах конкурентного середовища. Формування управлінських компетенцій керівників медичних закладів сприятиме ефективному керівництву медичним закладом і системою охорони здоров'я загалом.

Список використаної літератури

1. Лехан В.М. Яким має бути сучасний управлінець у сфері охорони здоров'я / Лехан В.М., Крячкова Л.В., Борвінко Е.В. // Україна. Здоров'я нації. – 2016. – №4 (1). – С. 139-145.
2. Нові посади у медичній сфері. МОЗ України пропонує розділити функції керівника медзакладу на управлінські і медичні. 2018. doi: <http://moz.gov.ua/article/news/novi-posadi-u-medichnij>.
3. Основи менеджменту і маркетингу в медицині [Текст]: навч. посіб. / [Т.В. Єрошкіна, О.П. Татаровський, Т.М. Полішко, С.С. Борисенко]. – Д.: РВВ ДНУ, 2012. – 64 с.
4. Прасол В. П. Напрями розбудови інституту підготовки менеджерів сфери охорони суспільного здоров'я в Україні / В. П. Прасол // *Державне будівництво*. – 2011. – № 2. – С. 48-56.
5. Результати самоаналізу організаційно-правового, кадрового і навчально-методичного процесу підготовки фахівців галузі знань 22 „Охорона здоров'я” у ВДНЗУ „УМСА” за 2017 рік / [Ждан В. М., Дворник В. М., Білаш С. М., Беляєва О. М.] // Актуальні питання вищої медичної освіти в Україні. – Медична освіта. – 2018. – № 2: матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 2018). – С. 74-82.